

Віктор Луценко

Музична інформатика та її вплив на формування творчої активності майбутніх учителів музики

Цифрові технології стали провідними в таких напрямках діяльності як нотно-видавнича, композиторська (створення оригінальних та оригінальних композицій з використанням програмських інструментів), виконують функції звукозаписуючої студії, підготовки цифрових фонограм (в тому числі відео кліпів), реставрують старі записи, виконують звукорежисерську роботу, синтезують звук, створюють електронну музику, працюють з інтерактивними мультимедійними системами, системами алгоритмічної музики, системами керування партитурою в реальному часі, створюють і використовують музикознавські бази даних для навчання в музичних закладах тощо.

Нових підходів вимагає фахова підготовка майбутнього вчителя музики, який має стати не лише компетентним, але і творчим, ініціативним педагогом, має бути не просто транслятором важливої професійної інформації, а і бути готовим формувати ціннісний світогляд у дітей та молоді крізь призму музичного мистецтва, здатним формувати різнобічно розвинену духовну творчу особистість. Аксиологічний підхід стає умовою підвищення якості освіти, адже цінності визначають основні вектори поведінки і професійного становлення. Підготовка викладачів нової генерації відповідно до викликів сучасності – активних, творчих, компетентних

– має здійснюватися в університетському середовищі, яке також має суттєво трансформуватися. Освітні реформи мають відбутися не тільки в удосконаленні методик викладання, розробці інноваційних технологій, а й у зміні мислення як педагогів, так і студентів.

Аналіз наукових досліджень і публікацій свідчить про особливу увагу зарубіжних вчених до психологопедагогічних аспектів раціонального використання комп'ютера в навчальній діяльності та практичної діяльності щодо застосування комп'ютерних технологій у галузі музичної освіти (І. Роберт, О. Тихомиров, П. Нортон, З. Пейпер).

Педагогічні аспекти комп'ютеризації вищої музичної освіти висвітлювались у дослідженнях І. Заболотської, Р. Заріпова, А. Маркова, А. Медушевського, М. Падражанської, З. Полозова.

Методична складова процесу впровадження комп'ютерних технологій у практику викладання музики стала предметом досліджень О. Піксаєвої, Т. Крошипіної, Л. Робустової, О. Полякової, у музичній педагогіці – І. Гайденка, М. Опалєва, К. Фадєєвої; у процесі практичного музичного навчання – А. Горемичкіна, О. Карнака, О. Чайковської та інших [1]. Музичні комп'ютерні технології як інструментарій сучасного освітнього процесу досліджує, описує та впроваджує в практику сучасного освітнього процесу М. Сова [2].

Метою статті є розкриття значущості застосування комп'ютерних технологій у музично-педагогічній освіті, що зумовлює позитивні зміни в розвитку особистості студента та ґрунтується на посиленні пізнавальних, емоційно-мотиваційних процесів навчання.

У музичних закладах середньої та вищої освіти, які готують майбутніх вчителів музики, введено навчальну дисципліну «Музична інформатика», яка може допомогти студентам опанувати практичні навички роботи з інформаційно-комп'ютерними технологіями, призначеними для вирішення конкретних завдань, що постають у роботі музиканта-практика. Основним завданням дисципліни «Музична інформатика» є формування у студентів умінь та навичок користування сучасними комп'ютерними технологіями у роботі з музичним звуком та мультимедійними освітніми ресурсами, раціонального їх застосування в майбутній професійній діяльності.

Зазначимо, що комп'ютер уможливорює аранжування, запис, редакцію й друк партитур; запис, редагування та подальше виконання партитур за допомогою звукових карт або зовнішніх синтезаторів, підключених за допомогою інтерфейсу *MIDI*; оцифровку звуків, шумів, що мають різну природу, подальшу їх обробку та перетворення за допомогою програм секвенсорів; гармонізацію готової мелодії зі застосуванням обраних музичних стилів і можливість їхньої редакції аж до винаходу власних стилів; керування звучанням електронних

інструментів шляхом уведення виразних параметрів до початку виконання; запис партій акустичних інструментів і голосового супроводу в цифровому форматі з наступним їх збереженням і обробкою в програмахредакторах звуку; запис звукових компакт-дисків тощо.

Звичайно, кожен викладач намагається зробити свій предмет реально корисним для майбутньої педагогічної діяльності студентів, а тому, розглядаючи комп'ютерно зорієнтовні технології як засіб навчальної діяльності, вирішує окреслену проблему самостійно. З роками у нього поступово складається і постійно поповнюється свій набір удалих рішень, ефективних завдань, цікавих методичних знахідок.

Зазначимо, що значно більший простір для композиторської фантазії дає робота в секвенсорних програмах типу *Cakewalk*, *Reaper*, *FL Studio One*, *Ableton*, *Cubase* тощо. Пізні версії цих програмних продуктів, що розраховані на потужні швидкодіючі комп'ютери, інтегрують різні функції секвенсорних *MIDI*-редакторів, багатотрекових цифрових аудіостудій, віртуальних синтезаторів. Для музикантів ці програми є дещо складними з огляду на наявність багатьох опцій; від аматорів музики вони вимагають безумовної професійної музичної освіти. Очевидно, що актуальною є проблема руху назустріч один одному двох векторів освітніх технологій у музиці: спочатку навчити музикантів усім «премудростям» комп'ютерного програмування сучасного звукового «полотна» й надалі фахівцям у сфері інформаційно-комп'ютерних технологій та звукового дизайну дати ключ до грамотного розуміння законів музичної творчості.

Комп'ютери є невід'ємною частиною концертного устаткування музичних колективів, поряд з мікшерними пультами, інструментами, мікрофонами та процесорами обробки звуку. За останні роки розвиток цифрових технологій дозволив комп'ютеріві посісти провідне місце в керуванні музичними шоу. Він є основним джерелом синхронізації всіх дій, що відбуваються на сцені, адже чимало колективів використовують у виступах відеоряди, які повинні бути синхронними з музикою. Разом з тим сучасні комп'ютери дозволяють керувати й освітлювальним приладдям на сцені та в залі, що дозволяє зробити шоу набагато ефектнішим, не залучаючи при цьому додатковий персонал. Комп'ютери також полегшують діяльність звукорежисерів, запам'ятовуючи настроювання звучності, панорами й обробки кожного каналу, зроблені на саундтреку (цифрові мікшерні пульти також є міні-комп'ютерами, які керуються головним комп'ютером, як і синтезатори, семплери, процесори ефектів). Зрештою, під час виступу більшість із них вимагає лише невеликої корекції. Музикантам же комп'ютер дозволяє на сцені думати тільки про гру й роботу з

залом, не відволікаючись на переключення різних ефектів обробки, банків звуків, октав і т.д., тому що всі перераховані вище пристрої мають керування по *MIDI*-інтерфейсу. Потрібно лише дати програмі сигнал, який синхронізує інші програми, та передбачити можливі імпровізаційні вставки, номери.

Отже, підсумовуючи все вище викладене, ми зазначаємо, що на сьогодні комп'ютер є мультитембральним інструментом і невід'ємною частиною будь-якої студії звукозапису. Безсумнівно, саме слово «студія» в багатьох людей асоціюється з поняттям «масової культури», тобто проявами поп-культури й сучасного шоу-бізнесу. В сучасних освітніх стандартах вищої професійної освіти комп'ютерні засоби виокремлюються як один із змістовних компонентів підготовки педагога-музиканта. Процес використання комп'ютерних технологій поєднує дві самостійні, але в той же час взаємозумовлені складові:

- а) комп'ютерні технології у викладанні музичного мистецтва;
- б) комп'ютерні технології в музичній діяльності.

У будь-якій сфері діяльності людини доцільне застосування комп'ютера підвищує її результативність, що позитивно позначається на якості. Відтак, комп'ютер бере на себе всю технічну роботу, вивільняє творчі сили людини й тим самим, сприяє оптимізації її діяльності. Музика не є винятком. Використання цифрового інструментарію в музичній освіті є проявом процесу загальної комп'ютеризації навчання.

1. Луценко В.В. Музично-комп'ютерні технології у професійній діяльності майбутнього вчителя музики в умовах підвищення вимог до якості сучасної освіти. *Молодь і ринок*. 2011. № 7(78). С. 81–84.
2. Сова М.О. Музичні комп'ютерні технології як інструментарій сучасного освітнього процесу. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики. К., 2012. Вип. 16. С. 129–133.